

Stavkarji v Philadelphiji in Pittsburghu se vrnili na delo

Newyorški župan Dewey preklical draščno odredbo

AVTNA UNIJA ZAVRNILA PONUDBO

Philadelphia, Pa., 13. febr.—Stavkarji transportnih delavcev, vključena v Kongresu industrijske organizacije, je preklicala svojo protiv Philadelphija Transportation Co. po sklenitvi sporazuma. Stavka je trajala dva dni in ustavila promet. Sporazum je bil dosežen na konferenci reprezentantov union in kompanije, katero je sklenil župan Bernard Samuel. Konferenca je trajala pet ur. Direktorji kompanije so odobrili sporazum, kakor tudi člani uniona na masnem shodu, ki je bil bilic na konferenci. Vsi stavkarji so se danes vrnili na delo. Promet na cestni in nadulniški promet je bil obnovljen. Vozni avtobusov so se tudi vrnili na delo.

Joseph B. Dougherty, predsednik unije, je na masnem shodu dejal, da je kompanija kapitulirala. Sporazum določa priključitev delavcev, zvišanje plače in zboljšanje delovnih pogojev ter penzijskega sistema.

Pittsburgh, Pa., 13. febr.—Po navedbi na javnost, naj prizna ekonomsko zastajanje, neodločenost in je predsednik George L. Mueller razklical stavko proti Duquesne Light & Power Co. in pozval stavkarje, naj se vrnejo na delo. V stavki je bilo zavežanih 3400 delavcev.

Federalni posredovalec Charles Kutz je posegel v konflikt in ga izravnal. Konferenca reprezentantov unije in kompanije se je vršila v uradu kompanije Davida L. Lawrencea. Na konferenci je bil sprejet zaključek o obnovi pogajanj o zahtevi unije za zvišanje plače za dvajset odstotkov.

Pittsburgh je bil brez elektrike zaradi razveljavljanja v teku stavke. Veliko število tovarn in trgovin moralo zapreti vrata. Promet na železnice je bil tudi ustavljen.

New York, 13. febr.—Župan William O'Dwyer je preklical draščno odredbo, ki je rezultirala v zaprtju trgovin, šol, gledališč, nočnih klubov in zborovalnih prostorov. Odredba je bila izdana, ker so se zaloge prenevale in kurilnega olja zmanjševalo. Kot posledica stavke delavcev, zaposlenih na vlačilnih ladjevih, so stavkarji so člani unije Ameriške delavske federacije. Če bi bila federalna vlada prevzela vlačilne parnike, se stavka bi končala. O'Dwyer je dejal, da je položaj nekoliko zboljšal, če bi parniki pripeljali premog iz New Jerseyja.

Upanje, da bo konflikt izravnan, se je dvignilo. Naznanilo je, da so voditelji unije sprejeli predlog, da se konflikt predloži v rešitev arbitražnemu odločevalcu. Unija zahteva zvišanje plače, skrajšanje delovnega tedna na 40 ur in zboljšanje delovnih pogojev.

Detroit, Mich., 13. febr.—Unija združenih avtinskih delavcev je zavrnila ponudbo korporacije General Motors glede zvišanja plače za 18 in pol centa na uro. Walter P. Reuther, podpredsednik unije, je dejal, da se bodo delavci zvišanja plače za 19 in pol centa na uro ne bo umakali. Ako korporacija ne bo pristala na zahtevo, se bo stavka nadaljevala.

Zvišanje plače za 19 in pol centa na uro je priporočil poseben Trumanov študijski odbor. Reuther je dalje rekel, da stavka ne bo preklicana, dokler ne

Preiskava problema beguncev v Evropi

Varnostni svet zaključil sejo

London, 13. febr.—Skupščina Združenih narodov je soglasno sprejela predlog glede preiskave problema beguncev v Evropi. Predlog ruske delegacije glede omejitve političnih aktivnosti beguncev je bil zavrnjen. Predlog je zagovarjal Andrej Višinski, ruski zunanji podkomisar in načelnik sovjetske delegacije.

Eleanor Roosevelt, članica ameriške delegacije, je vodila akcijo za sprejetje predloga glede preiskave problema beguncev. Ona je tudi pobijala predlog ruske delegacije glede omejitve političnih aktivnosti beguncev, ki se nahajajo v taboriščih. Višinski je trdil, da nekateri begunci širijo fašistično propagando. On je tudi pobijal argument neomejene svobode v političnih in drugih aktivnostih in naglašal, da take svobode ni v nobeni državi.

Člani varnostnega sveta Združenih narodov so zaključili svojo sejo brez odločitve glede preiskave navzočnosti britskih čet v Indoneziji. Dimitrij Manuilskij, ukrajinski zunanji komisar in načelnik ukrajinske delegacije, je predložil resolucijo, v kateri je predložil politične in socialne, naj varnostni svet imenuje posebno komisijo, katera naj bi šla v Indonezijo in vodila preiskavo na licu mesta. Komisija naj bi tvorili reprezentanti Rusije, Amerike, Velike Britanije, Kitajske in Holandije.

Če bi bila resolucija dana na glasovanje, bi bila gotovo porazena, kar bi bil udarec ukrajinski delegaciji. Člani varnostnega sveta so z zaključenjem seje preprečili glasovanje o resoluciji.

Mahmoud Riaz, član egiptске delegacije, je predlagal, naj svet poda deklaracijo, da britske čete ne smejo zatirati gibanja za neodvisnost Indonezije. Njegov predlog ni bil sprejet.

Eelco van Kleffens, holandski zunanji minister, je pobijal predlog ukrajinske delegacije, naj svet imenuje posebno komisijo za preiskavo položaja v Indoneziji. On je dobil oporo pri članih britske in ameriške delegacije.

Akcija proti operacijem črnih tržišč

Washington, D. C., 13. febr.—Kongresni odsek za apropiacije je odobril načrt, ki določa vsoto \$3,500,000 za uposlitev federalnih agentov, ki bodo vodili akcijo proti operacijem črnih tržišč. Agenti bodo zbirali tudi evidenco proti onim, ki se skušajo izogniti plačitvi dohodninskega davka. Načrt je priporočil v odobritev federalni zakonodajni komisij Vinson.

Delavci je porazila fašistična obožena sila kancelarja Dollfusa. Avstrijski delavci so preklicali delo za deset minut v spomin na izgubljeno bitko za svobodo.

Katoliška ljudska stranka se je udeležila ceremonij, ista stranka, ki je bila odgovorna za masakr delavcev. Položaj v Avstriji se je spremenil. Ceremonij so se udeležili kancelar Leopold Figl, vodja te stranke, in člani njegove vlade. Figl je bil glavni govornik na spomin-skem shodu. Kardinal Innitzer jebral slovesno mašo.

Zgodovinarji so zabeležili fašistični napad na delavski stanovanjski predel na Dunaju. Ta je bil eden glavnih dogodkov, ki

Domače vesti

Nov grob v Chicagu

Chicago.—Dne 1. febr. je umrl Frank Ajster, star 68 let in doma iz Kriške vasi pri Brežicah. V Ameriko je prišel še mlaj, se tukaj poročil, potem pa se je vrnil v stari kraj, kjer si je sezidal novo hišo in gospodarsko poslopje, zatem pa zopet v Ameriko. Tukaj zapuša sina, ki se je nedavno vrnil od vojakov in hčer, v starem kraju pa ženo in dva sinova.

Dve poroki

Chicago.—V soboto se bosta poročila Leroy Gregorich in Mary Gradishar, kakor tudi John Ozbolt ml. in Mary Jelenčič.

Nov grob v Californiji

San Francisco.—V mestni bolnišnici je po daljši bolezni umrl John Šneler, doma iz Špeharjev v Beli Krajini. Bil je član SNPJ.

Is Clevelanda

Cleveland.—V petek je umrl Anton Klun, star 72 let, v Ameriki 33 let in član društva 173 SNPJ. Tukaj zapuša sina in vnuka.—V bolnišnici v bližnjem Painesvillu je v nedeljo umrl Joseph Perušek, ki je živel v Madisonu, O. Star je bil 66 let, doma iz Loza in v Ameriki 35 let. Zapuša štiri poročane hčere.—Ko je John Dobrnič v soboto zapuša politične na St. Clairju in E. 67 st., je vanj tresel avto in ga tako poškodoval, da je nekaj ur pozneje izdihnil v bolnišnici Glenville. Star je bil 63 let, doma iz vasi Velike Bloke pri Loku in v Ameriki 33 let. V Johnstownu, Pa., zapuša sestro Mary Lokar in njeno družino, v starem kraju pa starše, dve sestri in brata.—Po kratki bolezni je v bolnišnici umrl Frank Sibenik št., star 58 let, doma iz Postojne, v Ameriki 33 let. Tukaj zapuša ženo, dva sinova in dve hčeri, v starem kraju pa mater, brata in dve sestri.—V bolnišnici Huron rd. se nahaja Luka Kržmanc radi resnih poškodb.

Dunaj se spomnil obletnice bitke

Člani vlade se udeležili ceremonij

Dunaj, 13. febr.—Na dan, ko so Američani proslavljali rojstni dan Abrahama Lincolna, osvoboditelja zamorskih sužnjev in človekoljuba, ki je dal pomen besedam: "Vlada ljudstva, po ljudstvu in za ljudstvo," so se delavci na Dunaju in v drugih avstrijskih mestih spomnili bitke za Karl Marx Hof, delavski stanovanjski predel. Socialni demokrati so bili poraženi v tej bitki, ki se je vršila pred dvajsetimi leti, in izgubili so svobodo.

Delavci je porazila fašistična obožena sila kancelarja Dollfusa. Avstrijski delavci so preklicali delo za deset minut v spomin na izgubljeno bitko za svobodo.

Katoliška ljudska stranka se je udeležila ceremonij, ista stranka, ki je bila odgovorna za masakr delavcev. Položaj v Avstriji se je spremenil. Ceremonij so se udeležili kancelar Leopold Figl, vodja te stranke, in člani njegove vlade. Figl je bil glavni govornik na spomin-skem shodu. Kardinal Innitzer jebral slovesno mašo.

Zgodovinarji so zabeležili fašistični napad na delavski stanovanjski predel na Dunaju. Ta je bil eden glavnih dogodkov, ki

Dogovor med Ameriko in Anglijo

Stiritedenska pogajanja uspešna

Hamilton, Bermuda, 13. febr.—Amerika in Velika Britanija sta naznanili sklenitev letalskega dogovora. Ta predvideva optrepte ozračja trgovini in prometu obeh držav.

Pogajanja, ki so trajala štiri tedne, so bila uspešno zaključena. Skupna izjava omenja pogoje in načela, ki bodo omogočila razmah letalskega prometa. Letalske družbe obeh držav bodo lahko sprejemale potnike, ki nameravajo obiskati tretjo državo. Ta provizija se tiče takozvane pete svobode.

Druge provizije dogovora se nanašajo na začrtanje letalskih linij, sistem vzajemnega posvetovanja o vseh problemih civilnega letalstva in ustanovitve posebne organizacije za reguliranje letalstva. Letalski pakt, sklenjen med Ameriko in Veliko Britanijo l. 1937, ostane v veljavi.

Vojaške letalske baze v Kanadi, Novifundlandiji in Labradorju bodo na razpolago transportnim letalom obeh držav. Ameriške letalske baze na Bermudi, Atinguaji, Santa Luciji in britski Gvineji bodo odprte ameriškim letalom. Ameriške vojaške avtoritete bodo obdržale kontrolo nad temi bazami.

Skupna izjava pravi, da je sklenjen dogovor takoj stopil v veljavo.

Finska je bila zaveznica Nemčije

Izjava nemškega generala pred sodiščem

Nuernberg, Nemčija, 13. febr.—Nemški general Erich Buschenhagen je na obravnavi proti vodilnim nacistom pred zavezniškim sodiščem izjavil, da je bila Finska v vseh ozirih zaveznica Nemčije in da sta se obe pripravljali za napad na sovjetsko Rusijo.

General je nastopil kot pričča tožilstva na obravnavi. On je bil poveljnik 52. nemškega armadnega zbora od septembra l. 1944, dokler ga niso Rusi ujeli. Buschenhagen je dejal, da so člani nemškega in finskega generalnega štaba sestavili načrte glede skupnega napada na Rusijo že v decembru l. 1940. Napad na Rusijo je bil izvršen 22. junija naslednjega leta. General je razkril, da je osebno pregledal teren na Finskem, s katerega je bil izvršen napad na Rusijo po finskih in nemških četah.

Prej je nastopil kot pričča nemški feldmaršal Friedrich von Paulus. On je bil poveljnik nemške armade pri Stalingradu. Ta je bila zdrobljena v bitkah z Rusi in Paulus ter več drugih nemških generalov je bilo ujetih.

Paulus je dejal, da so nemški generali prav tako odgovorni za storjene zločine v agresivni vojni kot je bil Hitler. Slednji je imel vse oporo pri članih nemškega generalnega štaba.

Zlomitev japonskega industrijskega trusta

Tokio, 13. febr.—Načrti glede zlomitve japonskega industrijskega trusta, ki je znan pod imenom Zaibatsu, bodo kmalu sestavljeni, pravi poročilo iz glavnega stana generala Douglasa MacArthurja, vrhovnega poveljnika okupacijskih sil na Japonskem. Načrte sestavlja posebna komisija, katere načelnik je Corwin D. Edwards. Imetje industrijskega trusta je bilo "zamrznjeno" 6. novembra preteklega leta.

so vodili v strašno tragedijo, ki je zdaj znana kot druga svetovna vojna.

HITLERJEV NAČRT DOLOČAL ZASUŽNENJE POLJAKOV

Evidenca predložena mednarodnemu tribunalu v Nuernbergu

IDEJA UNICENJA ZAVRŽENA

Nuernberg, Nemčija, 13. febr.—Adolf Hitler je pričakoval, da bodo Nemci postali gospodarji poljskega ljudstva. To naj bi postalo suženj nacistične Nemčije.

Zadevna evidenca je bila predložena mednarodnemu vojaškemu tribunalu, pred katerim se vrši obravnava proti vodilnim nacistom, ki so obtoženi vojnih zločinov. Predložil jo je polkovnik I. Pokrovski, pomožni ruski prosekutor.

Evidenca vključuje zapisnik konferenca, katero je sklical Hitler 2. oktobra l. 1940. Zapisnik je spisal Martin Bormann, Hitlerjeva desna roka. On je tudi obtoženec, dasi ni navzoč na obravnavi.

Zapisnik citira Hitlerjevo izjavo, "da mora biti samo eden gospodar za Poljake—Nemčija. Da se to zgodi, je treba likvidirati in uničiti vse poljske intelektualce. Noben Poljak se ne sme dvigniti nad navadnega tlačana nemškega rajha. Poljske duhovnike bomo mi ptačevali in morali bodo pridigati, kar bomo mi ukazali. Oni, ki bi se upirali, bodo kaznovani. Duhovniki bodo morali skrbeti, da Poljaki ostanejo bebeli."

Prvotni Hitlerjev načrt glede popolnega uničenja Poljakov je bil zavrnjen.

Pokrovski je predložil tudi uradno poročilo čehoslovške vlade, da je Hitler nameraval kolonizirati češko-moravske kotline in deportirati vse Čeha v Rusijo. Dalje je bilo razkrito, da je feldmaršal Wilhelm Keitel izjavil, da bi bil Hitler umaknil vojne grožnje, če Velika Britanija in Francija ne bi bili kapitulirali in podpisali pakta v Monakovu v septembru l. 1938. S tem paktom sta britski premier Chamberlain in francoski premier Daladier prodala in izdala Čehoslovakijo nacistični Nemčiji. Keitel je med nacisti, ki so obtoženi vojnih zločinov.

Anglija vzdržuje poljsko armado v Italiji

London, 13. febr.—Vojni minister J. J. Lawson je priznal v parlamentu, da Anglija vzdržuje poljsko armado 107,000 mož v Italiji. Konservativec Stanley Reed je hotel vedeti, koliko časa bo Anglija še vzdrževala poljsko armado v Italiji na račun davkoplačevalcev. Lawson je odgovoril, da bo zunanji minister Ernest Bevin podal izjavo o tej zadevi. Anglija potrjuje vzdrževanje poljske armade v Italiji \$8,000,000 na mesec.

Rusija hoče poverjenstvo nad Tripolitanijo

Washington, D. C., 13. febr.—Državni tajnik James F. Byrnes je na sestanku s časniki izjavil, da Rusija vztraja pri zahtevi, da mora ona dobiti poverjenstvo nad Tripolitanijo, italijansko kolonijo v Afriki. Amerika, Velika Britanija in Francija so se izrekle za načrt, da pridejo vse italijanske kolonije v Afriki pod poverjenstvo organizacije Združenih narodov.

Politična svoboda vzpostavljena v Perziji

Teheran, Perzija, 13. febr.—Predsednik perzijske vlade je vzpostavil svobodo zborovanja za vse politične stranke v deželi. Ta je bila odpravljena s posebnim dekretom pred šestimi meseci.

Autonomna vlada v Notranji Mongoliji

Veriga odbojnih držav med Kitajsko in Rusijo

Tientsin, Kitajsko, 13. febr.—Vest iz mandžurskih virov pravi, da je bila formirana avtonomna vlada v Notranji Mongoliji pod rusko zaščito. Predsednik vlade je general Pa Hsingen, bivši poveljnik vojaških zborov. On je tudi načelnik sveta 19 članov, ki ga tvorijo kitajski komunisti in ruski vojaški svetovalci.

Člani sveta zborujejo v Wangymiaou od 15. januarja. Formalna deklaracija o ustanovitvi avtonomne vlade bo kmalu objavljena.

Ustanovitev avtonomne vlade v Notranji Mongoliji je v bistvu skovanje verige odbojnih držav med Kitajsko in sovjetsko Rusijo. Zunanja Mongolija je dobila avtonomno vlado po plebiscitu v oktobru preteklega leta in Kitajsko jo je priznala. Ta je že dolgo pod ruskim vplivom.

Med Kitajci, ki so člani vlade Notranje Mongolije, so Cha Kao-erh, bivši governor province Hsaining; Nieh Jungčien, poveljnik kitajskih komunističnih sil v Kaiangu, in general Pa.

Slična poročila so bila prej objavljena v Čungkingu in Nankingu. Ta so se glasila, da je avtonomna vlada v Notranji Mongoliji adoptirala sovjetsko zastavo z znakom srpa in kladiva.

Obsedno stanje oklicano v Kalkuti

Stirina jst ubitih v krvavih izgrediv

Kalkuta, Indija, 13. febr.—Britske avtoritete so oklicale obsedno stanje v tem mestu po izbruhu krvavih izgrediv, v katerih je bilo 14 oseb ubitih in 170 ranjenih. Med ranjenci je 18 ameriških vojakov in 20 britskih policajev.

Obsedno stanje je oklicel britski governor R. G. Casey. "Ako bodo vojaške čete ovirane v prizadevanjih za vzpostavitev miru in reda, bodo rabile orožje," je dejal. Tankovne in oklopne enote so bile mobilizirane za zatiranje izgrediv.

Izgrediv so izbruhnili v ponedeljek v zvezi s protesti muslimanov proti obsodbi nekoga muslimanskega častnika, ki je služil v indijski narodni armadi. Policija je streljala na množico, ki je blokirala česte in zgradila barikade. Pet ameriških častnikov in 13 vojakov je bilo ranjenih. Ameriška vojaška policija je metala plinske bombe na izgrednike.

General Walter P. Wilson, poveljnik ameriških čet v Kalkuti in okolič, je dejal, da je že storil potrebne korake za zaščito vojakov. Voditelji muslimanov so naznanili, da bodo organizirali nove demonstracije proti britskim avtoritetam v Kalkuti, Bombaju in drugih indijskih mestih.

Argentina v britsko-ameriški koaliciji

Buenos Aires, Argentina, 13. febr.—Polkovnik Juan Peron, kandidat za predsednika argentinske republike, je dejal, da je Argentina vključena v britsko-ameriški koaliciji, ki skuša preprečiti raztegnitev vpliva sovjetske Rusije. Peronovo izjavo sta objavila dva argentinska lista. Ta pravi med drugim, da se je svet po zaključitvi vojne razdelil v dve močni grupi. Eno grupo predstavlja Rusija, drugo pa britsko-ameriška koalicija. Argentina se je postavila na stran britsko-ameriške koalicije.

WASHINGTON RAZGALIL FAŠIZEM V ARGENTINI

Nacisti zgradili politično in ekonomsko mašino v deželi

PERON NAPADEL BRADENA

Washington, D. C., 13. febr.—Ameriška vlada je obdolžila Argentino, da je objela fašizem, čeprav skuša ustvariti vtis, da je za demokracijo. Nemški nacisti v Argentini so ustvarili politično in ekonomsko mašino, katere cilj je ponovna zgraditev agresivne nemške sile.

Državni departament je objavil dokumente in papirje, na katerih bazira obdolžitev. Department omenja tudi možnost, da so nacisti v Argentini dobili kontrolo nad viri, ki jim bodo omogočili razvoj atomske energije in produkcijo atomskega orožja, katero bodo rabili v agresivnih vojnah v bodočnosti. Dokumenti razkrivajo dvoobraznost vojaške junte, ki vlada Argentino.

Kot vodje junte so omenjeni polkovnik Juan D. Peron, vodilna osebnost v Argentini in kandidat za predsednika republike, in njegovi pristaši. To so prejeli denar od nacistične Nemčije za financiranje fašističnega gibanja.

Obdolžitve proti vojaški junti vsebuje "plava knjiga" 131 strani. Državni departament je poslal to knjigo 10 latinakim republikam. Department je predlagal republikam, naj store korake, da Argentina ne bo reprezentirana na konferenci ameriških držav v Rio de Janeiru, Brazilija, na kateri bo razprava o sklenitvi pogodbe vzajemne obrambe zapadne hemisfere.

Buenos Aires, Argentina, 13. febr.—Polkovnik Juan D. Peron je v svojem govoru na shodu, katerega se je udeležilo čez 60,000 ljudi, srdito udrihal po Spruillu Bradenu, pomožnemu ameriškemur državnemu tajniku in bivšemu poslaniku v Argentini.

Peron je dejal, da je Braden skušal, ko je bil poslanik v Buenos Airesu, formirati lutkarsko vlado v Argentini. On je pomagal organizirati Demokratično zvezo, ki je postavila predsedniškega kandidata. Ta je Jose Tamborini. Peron je ostro obsodil Bradenovo vmešavanje v notranje zadeve Argentine.

Francoski plemič spoznan za krivega

Pariz, 13. febr.—Markiz Melchior de Polignac, predsednik slovite likerske firme, je bil spoznan za krivega sodelovanja z nacisti v času nemške okupacije Francije in obsojen na deset let zapora ter odvzete državljanjskih pravic. Obsodbo je izrekli ljudsko sodišče. Polignac je bil prijatelj Joachima von Ribbentropa, bivšega nemškega zunanjega ministra, ki se mora zagovarjati kot vojni zločinec pred zavezniškimi vojaškimi tribunalom v Nuernbergu, Nemčija.

Unija cestnih železnicearjev zahteva zvišanje

Chicago, 13. febr.—Unija Amalgamated Association of Street Electric Railway & Motor Coach Employees ADF se je začela pogajati s Chicago Surface Lines glede sklenitve nove pogodbe. Predložila je zahtevo za zvišanje plače na \$1.15 na uro za motornike in izpredavnike po enoletni službi. Sedanja plača je 96 centov na uro.

Glasovski iz naselbin

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

198

Datum v oklepaju na primer (February 28, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Tujška legija reakcije

Zgodovina je čuden mozaik paradoksov, ironije in ponavljanja v raznobarnih, čestokrat nasprotnih se oblikah. Tudi sodobna zgodovina se razvija v svojih pestrih barvah medsebojno nasprotnosti se sil—gospodarskih, političnih in socialnih. Boj je med novim in starim, kot vedno. Ta boj se zrcali v domači kot tudi mednarodni politiki. V mednarodni politiki je v ospredju na vsej črti, kajti v tej areni je boj med starim in novim spremljan z velikimi napetostmi. Zadnje dni je ta boj na svojem višku v varnostnem svetu nove Zveze narodov.

Iz Evrope se nekaj časa prihajajo vesti o večjem številu Jugoslovanov in Poljakov, ki so prišli v Nemčijo, bodisi kot vojni ujetniki, suženjski delavci ali pa člani poljske zavezne armade. Ta poročila se nanašajo na one Jugoslovane, večinoma Mihačlovičeve četnike, in Poljake, ki se nečesto vrnili domov. O teh prostovoljnih "brezdomcih" je bila razprava tudi na tekočem zasedanju zbornice Zveze narodov.

Gre za elemente, ki so se zbrali v ameriški okupacijski coni in se pričeli formirati v nekakšni tujski legiji ali legijah. Svoja taborišča imajo v bližini Monakovega in Nuernberga. Jugoslovanski četniki so zbrani v dveh taboriščih, kjer se po vseh videlih kar imenitno počutijo. Dela nimajo posebnega, lačni tudi niso, kajti prejemajo enake odmerke in tudi enako hrano kot ameriški vojaki. To zadnje pomeni, da so v malih nebesih, kajti tako dobre hrane najbrže niso še v svojem življenju imeli. V nekem poročilu smo čitali, da je v enem taborišču okrog 10.000 teh četnikov in da se zabavajo s tiskanjem dveh časopisov (tednikov), se navdušujejo za odstavljena kralja in kujejo načrte za sestavo svoje vojske. Ta vojska naj se s pomočjo zaveznikov poda nad Titovo Jugoslavijo in proti Sovjetski Rusiji.

Fantastično, kaj ne? Vendar pa ne toliko fantastično, da bi ne bilo resnično.

Nič manj fantastično ni dejstvo, da je tisoče teh jugoslovanskih in poljskih tujskih legionarjev direktno v službi ameriške okupacijske armade kot vojaki. Po poročilu v New York Timesu je okrog 15.000 teh legionarjev v tej službi—v pretežni večini menda Poljakov. Vsi ti legionarji nosijo ameriške vojaške uniforme, kakor se spodobi. Ti elementi faktično tvorijo nekakšno ameriško tujško legijo.

Ko je bil naš državni tajnik Byrnes pred dobrim tednom opozorjen na ta značilen pojav v ameriški okupacijski coni, ni vedel odgovora. Menda je bila ta zadeva tudi zanj novica—vsaj delal se je tako pred časniki. Nekaj dni pozneje je pojasnil to stvar, čes, da je okupacijska sila uposlila te elemente za vojaške čuvaje valed potrebe—radi pomanjkanja ameriških vojakov, kar se nam vidi "fishy". Pristavil je, da bo vsaj jugoslovanska skupina, ki po njegovi izjavi šteje okrog 700 vojakov, odpuščena iz te službe. To pomeni, da se bodo morali vrniti v taborišče k ostalim tovaršem. Ampak dokler bodo prejemali vojaške odmerke hrane in imeli svobodo, da bodo lahko kovali zaroto proti novi Jugoslaviji in Sovjetski Rusiji, bodo najbrže kar zadovoljni. Njih poveljnik v taborišču je neki "general" Popović.

Najnovejša vest s tem v zvezi se glasi, da je zadnji pondeljek regiment ameriških vojakov napravil naval in preiskavo v četniška taborišča in odpeljal cele vozove dokazilnega ali obtežilnega materiala. Če je armada res zasledila tako količino evidence, tedaj bi to pomenilo, da je bila tam prava tvornica zarotništva. Čudno, da odgovorni ljudje, ki so sankcionirali ali bili na čelu te politike, tega niso prej vedeli, dokler jim ni začelo goreti pod nogami...

Nekaj podobnega je tudi s poljsko zamejno armado, katero menda še vedno financira Anglija. Na čelu te armade je general Anders, ki je zagrezen nasprotnik nove Poljske in njene vlade. On svojih mrženj nič ne prikriva in plete zarote odprto. Glavni del te armade je še vedno v severni Italiji in je odprto na strani italijanske reakcije. Po raznih poročilih je zdaj glavni posel te armade igranje črne borze in teroriziranje Italijanov.

Tudi v Nemčiji je precej tisocev te zamejne poljske armade—kakor tudi v Angliji sami. Še več pa je Poljakov, ki so bili izgnani v Nemčijo na suženjsko delo, toda sovražna propaganda poljskih zamejnih krogov jih je tako zastrupila in okužila, da se mnogi nečesto vrniti domov.

Poljska vlada obtožuje te elemente 1), da skušajo te prostovoljne brezdomce organizirati v armadi in 2), da so na Poljskem odgovorni za več kot tisoč političnih umorov, odkar je bila dežela osvobodena. Slična obtožba leti tudi na poljsko vlado s strani zamejnih Poljakov.

Enako obtožbo proti poljski vladi sta nedavno izrekla tudi angleški zunanji minister Bevin in naš državni tajnik Byrnes. Odgovor sta dobila kot že omenjeno—da politične umore uganja notranja tajna armada, ki je orodje zamejnih Poljakov. Baje se teroristi preoblečejo v policijske ali vojaške uniforme poljske armade, da za umore vržejo sumnja na vlado.

Po raznih poročilih operira okrog 20.000 močna banditska vlada tudi v goratih obmejnih predelih Čehoslovaške in Poljske. To armado tvorijo belogardistični elementi, katere zalagajo neke sile po zraku. Po poročilih zalagajo te bande letala iz Italije ali pa iz Nemčije, bodisi iz angleške ali ameriške okupacijske cone.

Torej ni čudno, ako je toliko napetosti in konflikta v varnostnem svetu Zveze narodov. V ospredju tega konflikta so lahko Perzija, Grčija in Indonezija, ampak ozadje tega konflikta je tudi zbiranje, organiziranje, protežiranje in zalaganje teh tujskih legij,

NAŠ TONČEK

Export, Pa. — Bil je rojen tik pred izbruhom prve svetovne vojne. Kot zadnji, torej najmlajši otrok, je bil naš "baby" in ljubljenc. Ker ni bilo materinega mleka, je bil vzgojen na steklenici, vesled česar se je mnogo, če ne največ, z njim ukvarjala naša starejša sestra Ivana.

Vsled vojne z Italijo je bila naša prijazna vas Slavina vedno polna avstrijskega vojaštva, sestojčega iz vseh avstrijskih narodov. Prihajali so: bataljon za bataljonom, se vežbali nekaj tednov ter potem odhajali dalje proti Soči, odkoder se je čulo neprestano zamolklo bobnenje. V naši hiši je bila nastanjena skozi tri leta bataljonska pisarna in skladišče.

In v teh okoliščinah je naš Tonček prebil detinska leta. Kakor mi, tako so ga tudi vojaki takoj vzljubili, ga pestovali in mu prinašali darila. Vojaki krojač mu je ukrojil malo uniformo, katero je nosil, ko je komaj dobro začel hoditi. Takrat nismo slutili, da bo nekoč nosil drugačno uniformo — uniformo partizana!

Po razsuhu Avstrije 1918 je zavladalo pri nas veliko veselje. Svobodni, združeni bomo v novi Jugoslaviji! Toda naše veselje ni trajalo dolgo. Kakor mora je padla na nas kruta resnica, da naši kraji pridejo pod Italijo mesto pod Jugoslavijo, kot smo pričakovali.

Naš Tonček je videl prihajati v vas tuje lažke vojake, toda ti so bili drugačni. Ti ga niso radi imeli. Ti ga niso pestovali. Ne, to niso bili naši prijatelji. Njegovo mlado srce je že takrat zaslutilo, da to so njegovi sovražniki. Prišli so potuhnjeni kot kače in se zajedli v našo rodno grudo.

Jaz sem kmalu potem odšel v Ameriko, zatorej se ga spominjam samo kot otroka. Prišel je pohajati v šolo, kjer so mu zabijali v glavo tuj jezik, katerega ni razumel. Privedovali so mu o neki dvatisočletni kulturi, o kateri ni maral slišati. Bil je sin zavednih slovenskih staršev in tak je hotel ostati. Kolikor je bolj derasal, tako je bolj videl italijanski nacionalizem in fašizem v vsej svoji goloti, ter ga še bolj zasovražil. Toliko bolj pa je ljubil svoje ljudi, posebno starše. Mati so mi dostikrat v pismu omenili: "Tonček je tako dober zame, ne vem, kaj bi počela brez njega. Samo vedno se bojim zanj, da bi se mu kaj ne pripetilo. Bojim se, ker bo kmalu prišel čas, da bo moral iti k vojakom."

Da, prišel je čas, ravno ko je Italija začela vojno proti Absiniji. Tonček se pozivu k vojakom ni odzval. Prišli so karabinerji ponj. Toda dočim so oni strajžili prednja vrata, jim je on ušel pri zadnjih.

Mati so mi pozneje pisali: "Tonček je odšel z drugimi preko meje in se sedaj nahaja v Ljubljani. Kako težko ga pogrešam."

Od takrat naprej je bil na laški črni listi. Pisal mi je potem iz Ljubljane: "Zdrav sem in močan, imam dobro delo. Nisem se hotel iti tepsti za Mussolinija in sedaj ne smem več domov. Toda prišel bo čas, ko bom šel!"

Pozneje si je toliko pomagal, da je odprl malo gostilno. Sestri Ivani je zaupal, kako rad bi šel pomagat lojalistom v Španijo, toda je vedel, kako se mati boji za zanj. Očeta smo izgubili že leto prej in mu je bilo prihranjeno gorje druge svetovne vojne.

ki jih sestavljajo mihačlovičevci in poljska reakcija s pomočjo in pod protekcijo Anglije in Amerike.

Včasih so bili politični ubežniki in brezdomci revolucionarji, ki so iskali zavetja v tujini. Kriminalni elementi so navadno našli zaščito v francoski tujski legiji, ki je služila francoski imperialistični reakciji. Danes pa iščejo azil jugoslovanski in poljski kontrarevolucionarni elementi, ki se ukvarjajo z blazinimi sanjami, da se bodo vrnili na Poljsko ali v Jugoslavijo z orožjem in strmo glavi nov režime in pričeli vojno proti Sovjetski Rusiji. Škandal je v tem, ker tem elementom dajeta potuho Amerika in tista delavska Anglija, v katero smo lani po veliki laboritični zmagi postavili toliko upanja.

niče in vidno pohabljen tudi ne, dasi so bili nekateri ranjeni. Vsa leta vojne je zbor imel stike z vsemi člani skozi Prešernov glas, ki ga zbor mesečno izdaja za vse člane. V Prešernovem glasu so poročila o zboru, posebni dogodjaji članov, ter navadno kakšna za smeh. Tako vsak član ve, kaj se godi pri zboru. Pri zboru se zdaj poje 12 veteranov minule vojne ter se tako skupno pripravljamo za pomladanski koncert, ki se bo vršil v nedeljo, 28. aprila t. l., v dvorani SNPJ na Lawndale ave. in 27. ulice. (Društva in druge organizacije prosim, da upoštevajo to naznanilo ter ne prirejšo svojih priredb na isti dan.)

Veterani nam bodo veliko pripomogli obogatiti program, ker skupno je zdaj nad 30 pevcev na vajah, kar je vesela novica za one, ki želijo zboru dobro. In kdo bi mu želel drugače? Saj je zbor toliko koristnega in potrebnega storil za časa svojega obstanka, da mi prostor ne dovoljuje naštetj vsega. A med eno velikih del, se mi zdi, da spada to, ker je zbor organiziral in zainteresiral tu rojeno generacijo v slovensko kulturno delo. Fantje so delavni in aktivni! Zakaj ne bi bili? Saj je zbor star 17 let! Ravno prava doba, da se klobuk malo nagne! V tem življenju želim zboru dočakati pravo moško starost!

A. Udovich.

PRISPEVKI NABRANI NA SHODU FEDERACIJE ZAPADNE PENNE

M. Braddock, Pa.—Na shodu federacije društev SNPJ v zapadni Penni, ki se je vršil 27. januarja v Pittsburghu, so znašali skupni prostovoljni prispevki \$2068, kakor sledi: en prispevek \$250, pet po \$100, trije po \$50, 14 po \$25, eden \$30, eden \$20, eden \$17.40, eden \$15, dva po \$11, 67 po \$5 in 21 po \$10, ostali prispevki pa manj kot po \$5.

Darovali so: federacija zapadne Penna \$250; po \$100: društvi 6 in 106 SNPJ, Slovenski dom, Bridgeville, Jugoslovanski dom, Coverdale, samostojno društvo Danica, Rankin; po \$50: št. 295 in 138 SNPJ, angleško poslušajoča federacija društev SNPJ; društvo 300 SNPJ \$30; po \$25: društva 33, 295, 396, 427, 365, 118, 629 in 419 SNPJ, dramski klub Soča, podružnica 55 SANSa, socialistični klub 118 JSZ, John Kvartec, Anton Cipič in Ignac Perman; društvo 141 SNPJ \$20, društvo 426 SNPJ \$17.40; mrs. S. Ogrizek \$15, James Maglich in žena \$11 in Anton Kebe nabral \$11.

Po \$10: društva SNPJ št. 35, 88 in 145, dalje društvo "Fajfa" in podružnica SANSa, Harwick. Izmed posameznikov pa so darovali po \$10: John Ujcic, Louis Trontel, John Klobushar, Julius Lesjak, družina Krantz, John Vehar, Louis Bartol, Mike in Ann Kumer, Paul Vidmar, Jos. Zurman, Frances Kebe, Leo Dovjak, Jacob Dolence, Venc Polčić, Andrew Antoncic in Louis Palcic.

Po \$5: Frank Stainer, Matt Dermotta, Frank Kvartec, John Madoh, John Koklich, Anton Leskovec, Frank Mikec, John Just, Frank Miklavec, Tony Potocnik, Louis Auel, Frank Golob, John Oreshek, Anton Mavrich, John Trčelj, Frank Potepan, Mary Biček, Frank Arch, Anton Klemencic, Bill Gruden, John Zigman, Jakob Lavric, Joško Oven, Anton Poljak, družina Janezich, John Ujcic ml., John Stariha, Martin Skof, družina Ambrozic, Frances Meutz, Louis Matjaž, Spiro Tatomir, Mary Prašnikar, Matt Cvetic, Leo Tomsic, Louis in Mary Skerlong, Jakob Ambrozic, Frank Kirm, Andy Bartol, Anton Rednak, Louis in Anna Staniša, Ilija Gučic, Frank Ambrozic, Jakob Buti, Andrej Kajfes, John Rednak, John Jergel, Frank Starman, Jos. Krmel, Frank Rupnik, Jos. Bajc, Frank Oblak, Frank Strah, Louis Kumer, Nick Semper, Louis Matko, Louis Glasser, Jos. Dolinar, Frank Razdovšek, John Opekara, John Baraga, Anton Zornik, John Kumer, Frank Bait, Mike Abram in Rock Lesar; Andrew Zakrajšek \$6.—Ostalo pa je bilo darovano v vsotah po \$2 in \$1.

Na tem mestu se v imenu federacije zahvaljujemo vsem, kateri ste pripomogli do tako lepega uspeha. Zahvala gre br. Miku Kumerju, ki je tako izborni iz-

vedel ves program. Hvala tudi državnemu senatorju G. Hollandu in G. Majneriču, uredniku Narodnega glasnika, kateri je po kratkem pogovoru tako dobro izpeljal kolekto za pomoč Jugoslovani. Hvala tudi br. Tonyju Fabcu, ki je brezplačno predvajal slike, tako da nismo imeli drugih stroškov kot za najemni aparat za predvajanje filmov v vsoti \$12.50.

Anton Rednak, zapisnikar.

KLUB LJUBLJANA VPRIZORIGRO

Chicago, Ill.—V nedeljo, 17. februarja, bo priredil klub "Ljubljana" igro "Starinarica", in sicer v slovenski šolski dvorani sv. Štefana, Cermak road in Wolcott avenue. Pričetek ob pol treh popoldne. Poleg igre, ki je zelo smešna, ravno za predpust, so na programu tudi druge točke, posebno pevstva zbora France Prešeren in Slovenska ženska zveza.

Ves čisti preostanek je namenjen vojnim sirotam v domovini. Vsled tega se pričakuje, da bo to prireditev posetil vsak, brez razlike prepričan, posebno še, ker je ta klub nepristranski in sodeluje pri vseh prireditvah, kadar gre za dobrobit ali ponos slovenskega naroda.

Torej ne pozabite priti v slovensko dvorano to nedeljo, 17. februarja. Kuharice pravijo, da bodo pripravile pravo starokranjsko večerjo. Na svidenje! John Gotlibeb, član kluba "Ljubljana."

MAŠKERADNA VESELICA KLUBA LJUBNO

Milwaukee, Wis.—Klub Ljubno imalo dolgo zbirati denar za prispevke, oblačilo in obutev od vojne izropane, lačne in go prebivalce trga Ljubno, dalje Juvance, Radomirčane in okoliške rojake ter jim tako pihali gorje, ki jim ga je prizadel krogopar.

V zadnjem letu smo imeli prihodnik v ta namen in domačo zabavo. Obe prireditvi sta bili zelo dobičkonosni. Čeravno so fašisti postrelili drugače uničili nad 10% tanglejnega prebivalstva, vendar ostalo še več tisoč lačnih ud goelih teles, ki jih je treba naskriti in obleči. Torej pomoč, ki zbiramo, bo malenkostna in za meri s potrebami naših bratov in sester, vendar pa bo vsaj pomoč narod sprejel z globoko hvaležnostjo.

Da se ta nabrani sklad v dobrodelno svrhu še nadalje množi, bo odbor kluba Ljubno priredil maskeradno veselico s soboto zvečer, 2. marca, v rani Harmony, 939 So. 6th. Vstopnina z davkom vred \$1. Nagrade za najboljši maskerado skupaj znašale do \$100.—Iz bo poznani L. Bashelov orator. Vstopnice lahko kupite vseh članih kluba.

Prejel sem tri pisma od srcecev in v vseh je izražena ena sama velika muka in trpljenje. Grenke solze nam poljizo po čih, ko čitamo o Golgoti, na kateri so križali naš ubogi narod.

Veliko nas je prišlo iz Slovenije v to deželo, kjer se dli mleko in med v primeri z ameriki, ki jih imajo denar dragi nam Sloveniji. Torej magajmo našim bratom in sram po naših najboljših moških dokler se zopet ne postavijo svoje noge.

Kdor nima kamna v srcu, storil svojo dolžnost. Torej enkrat vabim vse Slovence in naselbine in okolice, da se s tovo udeležijo te naše veselice 2. marca ter tako pomagajo srečnim rojakom v stari domovini.

Za odbor kluba Ljubno: Anton Ernest

DODATEK K ZADNJEMU DOPISU

Bellingham Wash.—Rad bi kaj dodal k mojemu zadnjemu dopisu. Neki naš brat, ki je do gače zaveden Slovenec in član ven za SNPJ, bolega na mrtavo da rad svetuje kritikom, čes, vam ni prav, pojdite v Sovjetsko Rusijo!

To je jezik kukluksklanov a jaz dvomim, da je dotičnik da je organizacije. Tudi dvomim da je lastnik kakšnih večjih čes. Moč očitno ne ve, da so dve sili, ki butata druga do druga in to ne samo v Ameriki, pa po vsem svetu. Na tem svetu ni nikjer nevtiralnosti, demokracija pa je (glej Adamov T & T od jan. in febr. 1946, str. 3): "... It depends what you mean ..."

Prav sedaj, ko se bje boj med delom in kapitalom, je dokaz, sta dve Ameriki, nekaj kar v vsvjetski uniji ni in če nekdaj hvali tak sistem, kjer stavke so potrebne, še ni vzkroka, da ga pošiljajo v Rusijo, postavker je v Ameriki pustil nagajeta leta in pripomogel k bogatju Amerike.

Iz pism, ki sedaj prihajajo stare domovine, je razvidno, (Dalje na 3. strani)

Vesti iz nove, prerrojene Slovenije in Jugoslavije

OMOČ KMETIJSTVU V LJUBLJANSKEM OKROŽJU

Vsi kmetje, od prvega do zadnjega, delajo z veliko voljo za novo domovino. Kmeti ni priganjati k delu, garaj je v času protijudskih režimov, ko ni nihče štivil njegovih zaslug, ko ni nihče štivil njegovih zaslug. Sedaj, ko čuti, da je naša narodna vlada, dela vse za to, da ga bo vsaj se zaveda, da ga bo podpirala z vsemi sredstvi, da se kmetijstvo čimprej razvije.

Prejane živine kmetom kmalu bo več primanjlovalo za delavo polja, ker so jo že predočili, v najkrajšem času jim bo dodeljeno še toliko kmetijskega orodja, tako da bo razdeljeno, tako da bo vsak kmet dobil vse, kar mu je potrebno. Gorenjski kmetje so prejeli precej orodja in strojev, ki jih je nemški okupator izselil in so se vrnil na izropane domačije. Akcija dokazuje čut resničnega gospodarstva in raslužni pohvali. Mora se nadaljevati, ker je dosti kmetov, ki imajo nov ali slomoren in še kaj, so si lahko med vojno našli in bi lahko stare stroje in orodja odstopili svojim tovarišem, ki so se vrnili iz nemških taborišč praznih rok na porušene in prazne domove.

Prasjanje, ki mu posveča naša oblast največjo pažnjo, je naša dobrega semenskega materiala, v prvi vrsti semenskega materiala in krompirja. Po vseh okoliščinah se je vršil popis posevov, od katerih bomo dobili dovolj seme. Sejali bomo domače vrste žitaric, od tujih vrst, ki ustrezajo našim razmeram. Tako bo od tujih vrst vrsta pšenica Kadol, Pflanzhofer, Melkérjeva rž, melkérjeva oves in Čermakov oves. Isto velja za semenski krompir. Med vojno se je belim okupatorjem v mnogih okoliščinah zelo izrodil, ponekod so zamenjali z nemškim industrijskim krompirjem, zato bo naša glavna skrb, da ves zdrav material ohranimo za seme. Tako smo norali zaradi političnih vrst deloma še vrste nemške industrijske vrste krompirja. Pozneje jih bomo zamenjali zaradi rodovitnosti za žitno krmno in industrijo.

Naloga kmetijskih odsekov okrajnih odborov Of je, da izvršijo popis semenskega materiala, krompirja, kolikor je viška ali nižja v okraju, in da izdajo dovolj o zaščiti semena lastni, da ga ne bi oddali za premo. Okrajni kmetijski odsek potem izdajal nakaznice za posejbo tega semena in za premo, višek pa bo stavil na polje okoliščin kmetijskega odseka, ki ga bo dodelil okrajnim okrajem, kjer bo potrebni zaradi pomanjkanja krme za govedo (v našem okrožju je bilo 550 vagonov za našo krmo) je bilo potrebno posejati krmne kulture za zeleno krmo in silažo, zato je bilo dodeljeno za naše okrožje 7 vagonov krme.

Prva pošiljka umetnih gnojil, ki je razdeljena posameznim kmetijskim odsekom okrajnih odborov. Cena čilskemu krmu je znenkrat 350 din, sušeni krmu pa 150 din za 100 kg. Cene ki so gotovo previsoke, bodo fiksne. Pričakujemo dovolj gnojil od strani UNRRAe, ki bodo mnogo cenejša. Kmetijski odsek okrožja znajo ceniti vrednost gnojil, saj so jih prejeli preko 600 vagonov. Seveda je treba ceniti kmetijskim odsekom čimprej spraviti v red in v redno industrijskih izdelkih.

IZPLAČEVANJE OTROŠKIH DOKLAD DELAVCEM IN NAMEŠČENCEM

Minister za socialno politiko zveze vlade je z uredbo o reguliranju med in plač delavcev in nameščenecv odredil, da se bodo iz državnega fonda za pomoč delavskim in nameščenecskim rodbinam z otroki izplačevali delavcem in nameščenecv doklade za otroke po 7 din dnevno odn. po 175 din mesečno za vsakega otroka. Ta fond se bo osnoval pri Osrednjem zavodu za socialno zavarovanje v Zagrebu iz prispevkov, ki jih bodo plačevali delodajalci. Na področju posameznih federalnih enot bodo organizirali poslovanje tega fonda federalni zavodi za socialno zavarovanje.

Ker je bil z uredbo ministra za socialno politiko Narodne vlade Slovenije z dne 1. julija 1945 ustanovljen Federalni zavod za socialno zavarovanje v Sloveniji, bo ta zavod na ozemlju federalne Slovenije organiziral izplačevanje otroških dokladov, kakor je zgoraj navedeno, in sicer za dobo od 1. julija 1945 dalje. S tem se bo izplačevanje otroških dokladov razširilo tudi na ozemlje Gorenjske, Štajerske in Prekmurja, kjer doslej teh dokladov še ni bilo. Na ozemlju bivše ljubljanske pokrajine, kjer so se izplačevali takomenovane družinske doklade, pa se bodo pričele za dobo od 1. julija dalje izplačevati otroške doklade.

Od 1. julija dalje ima na ozemlju federalne Slovenije vsak delavec in nameščenec, ki je obvezno zavarovan za bolezen pri kakih ustanovi splošnega delavskega zavarovanja ali pri bratovskih skladnicah, pravico do doklade za vsakega otroka po 7 din dnevno, odn. po 175 din mesečno. Doklade pripadajo za zakonske, pozakonske, nezakonske in posvojene (adoptirane) otroke do izpolnjenega 14. leta starosti. Po dovršenem 14. letu starosti pripada doklada za otroka, ki obiskuje kot redni učenec kakšno šolo v državi ali inozemstvu, toda najdalje do izpolnjenega 18. leta starosti. Dalje pripada po dovršenem 14. letu starosti doklada tudi za otroka, ki je telesno in duševno trajno nesposoben za pridobivanje. Ne pripada pa doklada za otroka (ne glede na starost), ki ima iz kakršnegakoli naslova več kakor 250 din čistega dohodka, dalje za otroka, ki uživa brezplačno oskrbo v kakršnem koli zavodu ali ustanovi in ne za otroka, ki vstopi v trgovino, obrt ali kakšno podjetje kot učenec (vajenec).

Doklade za otroke bodo izplačevali podružnice Federalnega zavoda za socialno zavarovanje v Sloveniji mesečno za nazaj, in sicer podružnica splošnega delavskega in nameščenecvega zavarovanja (bivši OUZD, oz. ZSZ) v Ljubljani, podružnica rudarskega in topilniškega zavarovanja in podružnica zavarovanja državnega prometnega osebja, vsaka za svoje člane.

Za dosego pravice do dokladov mora vsak delavec in nameščenec vložiti prijavo in ji priložiti potrebne listine. **Takovine za prijavo bodo v zadostni količini v priložnih dneh raspoložne vsem poslovalnicam Federalnega zavoda za socialno zavarovanje na področju Gorenjske in Štajerske in vsem okrajnim narodno-osvobodilnim odborom na tem ozemlju, kjer jih bodo delavci in nameščenici lahko brezplačno dvignili.**

Delavci in nameščenici na področju bivše ljubljanske pokrajine, ki so do 30. VI. 1945 prejeli bivši družinske doklade pri bivši blagajni za izplačevanje družinskih dokladov pri Zavodu za socialno zavarovanje ljubljanske pokrajine in pri bolnišni blagajni TPED v Ljubljani bodo prejeli **otroške doklade od 1. VII. 1945 dalje na podlagi še vložnih prijav in dokazalnih listin.**

Vabimo vse delavce in nameščenice naj pohitijo z vlaganjem prijave za prejemanje otroških dokladov, kajti čimprej bodo te prijave vložene in zbrane tem prej bo mogoče pričeti z rednim izplačevanjem, odn. nakazovanjem dokladov.

Federalni zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani.
—Po Slov. Poroč.

le podobne naloge. Putnik se vrača med nas prerrojen in reorganiziran, da bo zmožgal ugoditi vsem zahtevam novega časa.

čila novih 300 naročniških števil, dobava aparature se pa zaradi vojnih dogodkov ni izvršila. Ker pa je jugoslovanska pošta uprava aparaturo že v naprej plačala, jo je dobavil za časa okupacije izvršil ker je bila telefonska centrala povečana na 1300 naročnikov, ni pa dobavil vmesne aparature, takozvanih prvih skupinskih izbirnih osebja. Pri prvotno zgrajeni centrali za 1000 naročnikov s 60 prvimi skupinskimi izbirnimi osebji istočasno lahko govorilo 6% vseh naročnikov, ker pa se s povečanjem centrala za 300 naročnikov ni obenem povečalo tudi število prvih skupinskih izbirnih osebja, ima danes centrala pri polni zasedbi samo istočasno 5% govorilne možnosti.

Telefonska centrala je ob zlomu Nemčije ostala skoraj nepoškodovana, kar je zasluga tukajšnjega tehničnega in poštnege osebja. Odpeljal pa je okupator s seboj skoraj vse rezervne dele, ki so nujno potrebni za vzdrževanje. Centrala ima sedaj 600 priključenih naročnikov, število pa vsakodnevno raste. Hudo pa je trpelo mestno omrežje. Tako so bili s porušenimi hišami porušeni tudi telefonski nosilci in kabelski končniki. Prav tako je na več mestih prekinjen zemeljski kabel. Tehnično osebje si je zadalo nalogo vse to ogromno delo po možnosti izvršiti do bližajoče se zime in spraviti telefonsko omrežje v red.

Razen tega vzdržuje osebje telefonske sekcije vse naročniške avtomatske podcentrala, ki so jih za časa Jugoslavije vzdrževala privatne tvrdke.

USTANOVLJENA JE DIREKCIJA PUTNIKA ZA SLOVENIJO

Na podlagi odloka ministristva za trgovino in preskrbo Slovenije ter v zvezi s predlogom centrala Putnika v Beogradu je ustanovljena v Ljubljani **direkcija Putnika za Slovenijo**, ki bo v izdatnem odprla svoje potovalne pisarne in biljetarne v Ljubljani in Mariboru, pozneje pa tudi v Kranju in Celju in mogoče še v drugih mestih, kjer se za to pokaže potreba.

Putnik je poldržavna ustanova, v kateri sta glavna udeležena država po zainteresiranih zveznih ministrstvih ter Državna rečna plovilna, poleg tega pa sodelujejo pri Putniku tujsko-prometne ustanove vse Jugoslavije. V bodoče bo država še bolj udeležena, tako da bo Putnik kot posrednik med potujočo publiko in državnimi ter prometnimi in tujsko-prometnimi ustanovami zasebne pobude postal popolno državno podjetje.

Putnik je bil že pred vojno veliko, mednarodno znano podjetje z razpleteno mrežo svojih podružnic in zastopstev v inozemstvu. Putnik je bila glavna tujsko-prometna ustanova, ki je delala izključno v korist države in naroda.

Po prihodu okupatorja leta 1941 je Putnik prenehal delovati, a okupatorji so ustanovili v raznih naših pokrajinah svoje potovalne pisarne, v Srbiji srbsko-nemški "Srboput", na Hrvaškem ustaško društvo "Croatia-put", v Sloveniji italijanski "CIT."

V Ljubljani bo direkcija Putnika za Slovenijo odprla svoj potovalni urad in biljetarno v zgradbi hotela "Slon" (bivši Eberlov lokal) jutri. Biljetarna bo potujočemu občinstvu dajala brezplačne informacije in navete v vseh vprašanih turizma, prodajala bo vozovnice vseh vrst za vse smeri po originalnih cenah, rezervirala bo mesta v spalnih vozovih in hotelske sobe, zavarovala bo potnike in prtljago za slučaj nesreč, organizirala bo skupne izlete, prodajala bo turistično literaturo, vstopnice za razne prireditve, srečke državne razredne loterije itd. skratka, bavila se bo sploh z vsem, kar spada v delokrog dobro organizirane potovalne pisarne.

Belgrajska centrala Putnika je prevzela v svojo režijo tudi veliki hotel "Moskvo." Verjetno bodo tudi direkcije Putnika v drugih federalnih edinicah dobile

le podobne naloge. Putnik se vrača med nas prerrojen in reorganiziran, da bo zmožgal ugoditi vsem zahtevam novega časa.

le podobne naloge. Putnik se vrača med nas prerrojen in reorganiziran, da bo zmožgal ugoditi vsem zahtevam novega časa.

le podobne naloge. Putnik se vrača med nas prerrojen in reorganiziran, da bo zmožgal ugoditi vsem zahtevam novega časa.

le podobne naloge. Putnik se vrača med nas prerrojen in reorganiziran, da bo zmožgal ugoditi vsem zahtevam novega časa.

le podobne naloge. Putnik se vrača med nas prerrojen in reorganiziran, da bo zmožgal ugoditi vsem zahtevam novega časa.

le podobne naloge. Putnik se vrača med nas prerrojen in reorganiziran, da bo zmožgal ugoditi vsem zahtevam novega časa.

GLASOVI IZ NASELBIN

(Nadaljevanje s 2. strani.)
so bili označeni za komuniste vsi, ki so se borili za svobodo. Torej tudi ta naš rojak bi bil "komunist", ako bi bil v stari domovini, kajti ne verjamem, da bi toliko padel in šel k švabrančcem... Pa brez zamere. Te vrstice sem napisal, ker se je tista opazka tikala malo tudi mene.
George Gornik.

UKRAJINSKI TERORISTI NA ČEŠKEM

Humenne, Čehoslovaška.— ONA—V divjih gorskih predelih na meji Čehoslovaške in Poljske je nastal izredno nevaren položaj, ker se je tam nabralo približno 20.000 izvrstno oboroženih ukrajinskih teroristov, ki širijo strah in trepet okrog sebe in očividno streme za tem, da bi ustanovili neodvisno ukrajinsko državo.

Jedro teh čet je pod poveljstvom nacista-Ukrajca Stefana Bandera, ki je bil že pred vojno v nemški službi. Njegovi pristaši so v tesnih stikih s fašističnim podtalnim gibanjem na Poljskem in z ukrajinskimi iredentisti iz zapadne Ukrajine, katere so organizirali Nemci tekom vojne.

Orožje dobavljajo tem teroristom letala—tako trdi podpolkovnik Janočik, poveljnik čehoslovaške posadke v Humennem. Iz tega bi bilo treba zaključiti, da odhajajo letala in dobave iz krajev zapadne centralne Evrope, torej iz krajev, ki so pod zavezniško kontrolo, in prinašajo

tem tolpom orožje in druge vojaške dobave. Čehi so postavili v Humennem močno posadko, da prepreči prehod tega vojaštva na svoje ozemlje.

Teroristi se drže v goratem ozemlju med kraji Sanok in Lupkov. Podpolkovnik Janočik je poslal v Prago poročilo, da dobivajo oni Poljaki, ki so pristaši Bandera, podporo iz glavnega stana generala Andersa, poveljnika poljskih čet v Italiji in največjega nasprotnika Rusije in poljske vlade v Varšavi.

SVOBODA ČASOPISA V ITALIJI

Rim.—ONA—Čedalje bolj očitno postaja, da je svoboda pisanja in tiska v Italiji ogrožena. Vlada je zopet prepovedala nov časopis, in sicer list sardinjskih veteranov, Presente. Kot vzrok je navedeno, da se je list bavil s političnimi predmeti, do čim je bil po svojih statutih omejen na leposlovje.

V teku meseca decembra je vlada zaplenila dva komična tednika in nedavno tednik L'Uomo Qualunque. Ta postopek vlade je že imel posledico, da uredniki skrajno neradi tiskajo članke o vprašanih, ki bi utegnili izzivati vlado. Italijanski tisk je podrejen toliko in tako nejasnim zakonom, da je skoro vsako pisanje mogoče prepovedati, ako vladi ni po volji.

Zaplenitve, katere je izvršila italijanska vlada v zadnjem času, močno diše po fašističnih metodah nadzorstva nad tiskom. Odločitve pade v uradih podrejenih oblastnikov, mesto da bi bila posledica sodnega postopka kot je to običajno v državah, ki imajo demokratični sistem vlade.

KDO JE PASTOR NIEMOELLER

V nedeljo je—v Berlinu, in cerkev je natrpano polna. Na prižnici govori človek, ki je dobro znan v Nemčiji in v inozemstvu, pastor Niemoeller, 8 let najbolj slavni nacistični politični kaznjene.

Predmet, o katerem razpravlja, je konfuzija, ki vlada danes v nemški duši. Zatrjuje, da je obstojala v Nemčiji "ena sama institucija, ki ni nikdar popolnoma zatajila svoje vere, ki sicer ni dosegla nobenih praktičnih političnih uspehov, a je vendar ohranila v nemških glavah spomin na moralnost in upanje na boljšo bodočnost. Ta institucija je bila cerkev."

Toda pastor Niemoeller govori tudi še o drugih stvareh. On trdi, da so "Nemci narod, ki želi ubogati in se nerad meša v politiko. Največji nedostatek weimarske republike je bil ta, da ni bila sposobna vsiliti nemškemu narodu oblasti, za katero je hrenepel." Vsed tega naglašava pastor Niemoeller, da je nemškemu narodu potreben "Fuehrer da ga povede ven iz zmešnjave."

Ze večkrat od svoje osvoboditve sem, piše A. A. Brandt v reviji "This Month," je bil pastor Niemoeller postavljen v ospredje kot osebnost, katero je treba upoštevati v skupini onih, med katerimi velja izbirati načelnika nemške vlade. Ali ni bil mučenik za stvar svobode?

Njegove različne izjave po osvoboditvi iz koncentracijskega taborišča so močno razočarale nekatero izmed njegovih zagovornikov, ki so bili prepričani, da je on eden izmed "dobrih" Nemcev. Kdor pa je Niemoellerja poznal od prej, ni bil niti presenečen niti osupljen.

Zgodba pastora Martina Niemoellerja je zanimiva in vredna, da se jo ponovi.

Star je 52 let. Rojen je bil v Westfaliji v pristni pruski rodbini srednjega stanu. Njegova najbolj goreča otroška želja je bila postati častnik nemške armade, toda ko se je začela prva svetovna vojna, se je prostovoljno prijavil v mornarico. Zelo brzo je postal poveljnik podmornice in je bil kot tak v boju v Severnem morju, na Atlantiku in v Sredozemskem morju.

Po koncu vojne je Niemoeller—kot mnogo drugih nemških častnikov—zabredel na stranpoti in se preživljal nekaj časa tudi kot delavec na kmetijah in v tovarnah. Kmalu po letu 1920 je napisal svoje spomine, ki so mu v denarnem pogledu zopet pomagali na noge. Toda to ga še ni izmirilo s samim seboj in svetom—kmalu se je rodilo v njemu prepričanje, da mora postati pridigar. Leta 1927 se je lotil teologije. In ena najslavnejših nemških protestantskih župnij, ona v Dahlemu, ga je pozvala, naj postane njen pastor.

Dahlem je eno najprijetnejših predmestij Berlina. Prebivalstvo je bilo takrat sestavljeno prevečin iz vpokeh in industrijalcev, bankirjev, častnikov in drugih bogatajev. In prav kot večina bogatih nemških krajev, je bil tudi Dahlem vedno skrajno konservativen. Tamošnji meščani niso posebno pridno hodili v cerkev, a so se v tem pogledu kmalu poboljšali, ko jim je začel pridigati Niemoeller.

Niemoeller ni posebno impozantna osebnost. Niti velik ali mogočen govornik. Beseda se mu ustavlja, glas je miren, naglas značilno pruski. Toda Niemoeller je bil eden največjih junakov iz prve svetovne vojne, slaven že dolgo predno je sploh kdo poznal Hitlerja. Od vseh poveljnikov podmornic je bil Niemoeller največkrat odlikovan. Bil je radi tega ljubljene generalov in junkerjev. Republika je preziral. In še več, boril se je proti njej z največjo zagritostjo, kajti bil je fanatičen monarhist in nacionalist.

Toda Hitlerja in njegove politike ni sovražil. Do leta 1933 je z njimi tesno sodeloval — kot mnogo drugih duhovnikov in večkrat javno povedal, da se strinja z nacističnimi političnimi in imperialističnimi cilji. Znameniti nacistični vodje so zahajali v njegovo cerkev. Postal je njihov prijatelj.

Ko pa je Hitler prišel na oblast, je začel preganjati ne le Žide, temveč tudi najbolj verne protestante in katoličane. Nacistični kredo v osebni srcu prepričan in na vse pripravljen pangermanist. Bil je človek, ki je imel toliko poguma, da je bil pripravljen trpeti tudi telesne bolečine in duševno nasilje, ne da bi odstopil od svojega prepričanja. Toda bil je tudi pripravljen služiti pod prapori svojih nacističnih nasprotnikov, "v dobro in v slavo Nemčije," četudi v neizvzani in krvavi vojni agresiji.

Tako nam je Niemoeller sam povedal, da moramo paziti. Objasniti nam je, da so tudi ljudje njegovega kova rade volje pripravljene sprejeti zamisel svetovnega gospodarstva, ki je tako globoko vkoreninjena v vedno obnavljajočem se pangermanizmu.

—Po This Month.

ČEŠKI NEMCI SE VRAČAJO NAZAJ V RAJH

Naplal ARTHUR GAETH

Na dan 24. januarja je zapustil čehoslovaška tla prvi transport Nemcev namenjenih v ameriško in angleško okupacijsko zono. S tem se je začel odvijati dalekosežni zgodovinski dogodek, ki pošilja v Nemčijo vse one sudetske Nemce, ki so svoje nematvo postavili nad svoje državljanske dolžnosti. Zdaj odhajajo v vlakih, ki vozijo, po 40 vagonov, v vsakem po 30 oseb. Vsak ima po 70 funtov prtljage s seboj. Na zemlji, iz katere so pregnani, so živeli mnoge generacije, toda vedno v najslabšem razmerju s svojimi češkimi sosedi.

Čehoslovaška država bo imela mnogo težko, ko bo nadomestila teh 2.200.000 Nemcev, ki bodo morali oditi. Toda dr. Rais, ki je ravnatelj urada za preseljevanje in naseljevanje, mi je dejal, da ne bo nemogoče. Preko 700.000 Nemcev je bilo že odposlanih v sovjetske okupacijske predele Nemčije. Nadaljnji poldrug milijon je zdaj na potu, ali na tem, da odide, in sicer v ameriško ali britansko okupacijsko cono.

Pred vojno se je bavilo 27% Nemcev na Čehoslovaškem s poljedelstvom. Živeli pa niso na najboljši zemlji, temveč v bolj goratih predelih, kjer bi živinoreja uspevala bolje kot žito in zelenjava. Čehoslovaška je že naselila do pol milijona čeških rodbin na farmah, ki so bile prej nemške—le nekateri predeleli na robovih so ostali nenaseljeni in bodo najbrže postali zopet pašniki, tako da bo mogla Čehoslovaška razviti svojo živinorejo in mlekarstvo industrijo, panoge gospodarstva, ki so bile dozdaj nezadostne.

Od 45 do 47 odstotkov Nemcev na Čehkem pa je bilo v industriji. Tudi tu nadomestitev ne bo tako težka kot je videti na prvi pogled. Prvič so Nemci že sami odvedli mnogo najmlajših in najbolj krepkih mož in jih namestili v svojih SS ali policijskih organizacijah, ali pa v armadi. Ti so za česko narodno gospodarstvo itak izgubljeni, ker se je dežela preživljala brez njih. Da bi pa češki narod preživljal vdove, starce in otroke teh fanatičnih nacistov, tega ne more nikdo zahtevati.

Pošteni Nemci, ki nimajo ničesar na vesti in so pokazali, da niso nacisti, se nimajo ničesar bati, ker dobe brez nadaljnega češko državljanstvo in uživajo iste pravice kot Čehi sami. Te vrste Nemci se izseljujejo le na svojo lastno prošnjo, ako jim je do tega. Zavezniška administracija v Nemčiji zelo vabi Nemce v rajh, ker so ji preprotni za mesta v nemški upravi. V takih slučajih je dovoljeno prodajati

ti posestva in svobodno razpolagati z njimi.

Kar se tiče industrijske produkcije, se nadajo Čehi, da bodo brez težav reorganizirali svoje premogoke. Takoj po povratku 6.000 do 8.000 čeških premojarjev iz Francije so čehoslovaški premogokopi dosegli skoro svoje predvojne produktivne količine. Rudokopi so nacionalizirani, a kopanje je z velikim uspehom organizirano po ruskem vzorcu udarnih enot.

Česko tekstilno industrijo so Nemci v veliki meri odvedli v Nemčijo, tako da delavske moči na tem polju niso problem. Mesto te industrije so Nemci nastanili na Čehkem mnogo obratov vojne industrije, med drugim na primer ogromno tovarno sintetičnega bencina v Mostu, kjer se zdaj nahaja med 30.000 delavci komaj par sto Nemcev.

Najtežje je nadomeščanje delavstva v industrijah stekla, porcelana in kemičnih izdelkov. Tudi tu so Čehi našli izhod. Nemci odhajajo po kategorijah, a delavci iz teh industrij se nahajajo v 8. kategoriji, t. j. v zadnji, ki bo morala oditi. Dotlej pa dobivajo ti delavci iste življenjske odmerke in druge privilegije kot češki delavci.

Vlada je takoj posvetila mnogo sredstev šolanju delavcev za industrijo stekla, porcelana in takozvanih domačih industrij, ki so bile vedno dobro razvite v sudetskem deželah. Čehoslovaška vlada se ne boji, da bi mogli pregnani sudetski Nemci ustanoviti konkurenčna podjetja, ker so vsi tozadevni napori v prejšnjih letih propadli. V veliki meri so za te industrije merodajna vprašanja surovih in tudi splošne razmere—kar je težko najti drugje.

Čehoslovaški prvaki so prepričani, da bo odstranitev sudetskih Nemcev pomagala olajšati pritisk v nekaterih pregosto naseljenih predelih dežele, ter da se bo radi tega v splošnem zvišal življenjski standard ljudstva, ki je toliko trpelo pod nemško stahovlado in njihovim sistematičnim plenjenjem. Čehoslovaška pa bo prvič po 1000 letih postala država, ki ne bo imela sovražnika v svojih lastnih mejah.

DEJSTVA GOVORE. NAVZGLJE NJEGOVU GLOBOKEMU VERSKEMU PREPRIČANJU—EDINO, KAR GA JE LOČILO OD DRUGIH NACISTOV—JE NIEMOELLER OSTAL V SVOJEM SRCU PREPRIČAN IN NA VSE PRIPRAVLJEN PANGERMANIST. BIL JE ČLOVEK, KI JE IMEL TOLIKO POGUMA, DA JE BIL PRIPRAVLJEN TRPETI TUDI TELESNE BOLEČINE IN DUŠEVNO NASILJE, NE DA BI OSTOPIL OD SVOJEGA PREPRIČANJA. TODA BIL JE TUDI PRIPRAVLJEN SLUŽITI POD PRAPORI SVOJIH NACISTIČNIH NASPROTNIKOV, "V DOBRO IN V SLAVO NEMČIJE," ČETUDI V NEIZVZANI IN KRVAVI VOJNI AGRESIJI.

Tako nam je Niemoeller sam povedal, da moramo paziti. Objasniti nam je, da so tudi ljudje njegovega kova rade volje pripravljene sprejeti zamisel svetovnega gospodarstva, ki je tako globoko vkoreninjena v vedno obnavljajočem se pangermanizmu.

—Po This Month.

NEDIČEV SAMOMOR

New York.—ONA—Po radikalnih poročilih je general Nedič izvršil samomor na ta način, da se je ob izhodu iz svoje celice iztrgal iz rok svojim stražarjem in se vrnil skozi okno iz tretjega nadstropja na ulico.

ARIBORSKI TELEFON

Avtomatska telefonska centrala v Mariboru je bila zgrajena leta 1929 za 1000 naročnikov in je bila v redni uporabi. Z razvojem kmetijskeje je postala leta 1936 premajhna; bilo je potrebno povečanje. Leta 1940 je postala uprava naro-

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal
dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)

Odkorakala sta proti vratom. Ondi sta se še enkrat ozrla, prav kakor bi pričakovala, da ju hišni gospodar poprosi, naj še ostaneta. Ko pa se ni nič takega pripetilo, je pobral vsak svoj cilindar. Med vrati je Erbežnik še zaklical: "Zupan, na stara leta boš tudi stradal! Če Bog da!"

"Amen!" je dodal Bile. Knez Volkonskij je strme opazoval to epizodo.

Ko sta bila stara duhovnika odšla, je ponovil svoje vprašanje: "Kdo vam bo spasil, če ne svečeniki?"

Zupan se je zasmel: "Saj ste jih ravnokar videli naše svečenike!"

"Govorimo resno!" ga je karal Smole. "Večkrat smo se že pečali s tem vprašanjem, svetlost! Dostikrat smo razpravljali o tem, je li mogoče, da duhovščina reši mali naš narod."

"Duhovščina," se je oglasil Jereb oblastno, "nikdar ne!"

"Kako, da ne?" se je zajel Metelko.

"Ker je prepohlepna!" je vpil Jereb.

"In ker je premalo olikana!" se je vmešal Kastelic.

Metelko je še dalje branil svoje stališče: "Kdo vam pa knjige piše?"

"Sedaj nam pride s svojim Vodnikom!" je odgovoril Prešeren, ki je po navadi mladine deval starejše v nič. "Bolje bi bilo, da bi svojih knjig ne bil pisal ta Vodnik!"

"Prav res, bolje bi bilo, da je ni pisal rovtarske svoje proze!" je pritrdil Kastelic.

"Tih!" se je vsilil Zupan. "Vi ste govorili, sedaj bom pa jaz govoril, jaz, ki sem sam duhovnik in sem tudi dosti pametnejši od vas!"

Vprašali ste, je li mogoče, da duhovščina reši mali naš narod! Odgovarjam vam, da duhovščina nikdar nikjer še ni rešila nikakih narodov. Pozobala jih je pa že mnogo! Ha!"

Metelko je zastokal: "Tako govori katoličan in duhovnik!"

"Pojd! h Gruberju," je kričal Zupan, "da te napravi za konsistorijalnega svetnika, ti sladka voda ti! Jaz pa ostanem pri tem: duhovščina ne! Morda so premalo olikani, moj Bog, vi tudi niste modrosti žrli z največjo žlico; morda so pohlepni, pa tudi vi iztezate prste za denarjem; morda so še kaj drugega, ali vsak človek ima kri pod svojo kožo! Ne udrihajte mi po duhovniku, dosti je revčev v talarju in usmiljenja so vredni."

"Potem se pa strinjaš z Metelkom?" je vprašal Kastelic zaničljivo.

"Ne, prijatelj šleva! Duhovščina ne! Zakaj ne? Kaj pa je duhovščina? Ali je to morda kak stan? Pri moji duši, slepo in mrtvo orodje smo v rokah svojih škofov. Plug smo v roki teh škofov in delati moramo le tisto, kar ti hočejo. Delati in misliti! To je revščina, da Bog pomagaj! Da bi nas pa naši škofje rešili, v to pa niti Metelko ne veruje!"

"Verujem!" je kričal Metelko.

"Pojd! se solit, ti že tako komaj čakaš, da postaneš kanonik. Gruber nas bo rešil in tisti, katerega dobimo za njim! Naš Avguštin se je prislakal sedaj našemu cesarju v srce in Met-

ternich ga prav kmalu napravi za kardinala ali pa vsaj za nadškofa. Oni v Trstu že preži, da pride k jaslicam svetega Miklavža. Volk bo nam vsem in trgal nas bo in mesaril nas bo. Vi pa se boste tresli kakor šibica na vodi, volk vas bo zviljal okrog svojih krempljev; vladala vas bosta škof in babnica njihova! Punctum!"

Zaničljivo je dostavil: "Taki črvi naj nam rešijo domovino!"

Metelko je zdihoval: "Kdo pa? Povej vendar, kdo pa?"

"Ne osebe, ideje nas rešijo! Slovanstvo!"

"Kaj Slovanstvo—ilirščina!"

"Ne Slovanstvo, ne ilirščina! Nemštvo!"

"Tepci!"

S to besedo je Zupan zaključil razgovor. Knezu Volkonskemu je postalo pretensno v tej družbi.

"Odriniti moram!" je dejal hišnemu gospodarju. "Ob šestih mi je nastopiti službo pri veličanstvu!"

Zahvaljeval se je za vljudno vabilo in za podučne razgovore.

"Razočarani nas zapuščate, svetlost! Morda ste več pričakovali od naše družbe?"

Knež se je zamislil: "Za nekaj se boste morali zediniti!"

"Pač res!" je viknil Metelko. "Dosedaj smo bili edini samo v needinosti!"

Volkonskij se je poslovil od vsakega posebej. Smole kot hišni gospodar ga je spremil do stopnic. Oni v sobi so nekaj časa molčali. Končno pa je izpregovoril Zupan: "Eh, dobro smo mu povedali. Zdal bo vsaj vedel, kakšni smo kranjski fantje!"

KONEC

Kongres je bil dognan. Dne 21. maja je odrinil cesar Franc iz Ljubljane. "Nebo je bilo oblačno," piše naš kronist, "in ob polenajstih dopoldne je pričelo deževati. In nato je deževalo do večera, 'als ob der Himmel mit den Bewohnern Laibachs über die Abreise des innigstgeliebten Landesvaters und der besten Landesmutter weinte."

Ista kronika nam dalje pripoveduje: "Odpotovali so ob poslednjih zjutraj. Ljubljancem si niso mogli odreči veselja, da bi še enkrat ne videli svojega oboževanega vladarja in svoje najboljšje cesarice. Daleč po Celovški cesti se je širila čakajoča množica. Nekaj izmed vedno zvestih meščanov ljubljanskih se je peljalo celo do Medvoda, da so se kolikor mogoče najpozneje poslovili od veličanstev."

Od mesta dalje in še precej časa po Komerčijalni cesti sta se vozili veličanstvi mimo prepevajočih šolskih dečkov, ki so jima klicali stokratno valeta. Vsak deček je imel v eni roki bel robc, v drugi pa zeleno vejico. Tam, kjer se je pričela vrsta šolske mladine, potem v sredi in kjer se je vrsta končala, so bili postavljeni mični slavaloki iz zelenega vejevja in krasnega cvetja. Skozi te slavaloke sta se odpeljali veličanstvi s svojim spremstvom, potem ko sta skoraj pet mesecev bivali v Ljubljani. Naši blagoslovi so ju spremljali!

(Dalje prihodnjšč.)

dobre odtise kar na roko, so v centrali vključili električni motor in hip nato smo že tiskali.

Zdal je bila parola: nič ustavljal! Vsak zastoj pomeni deset do dvajset izgubljenih odtisov. Nenadoma pa se je začel stroj ustavljati, dokler se ni končno ustavil. Zastoj v centrali! Kdo ve, koliko časa bo še stal. Posebna izdaja ne bo šla v zadostni količini naprej! Kaj če bi stroj vrtili na roko? Že sem bil pri kolezu, se upr vanj in naš 4 metre dolgi brzotiskalni stroj je ubogljivo požiral papir in izlagal 'Slovenskega poročevalca.' Kmalu je spet prišla iz centrale vest, da lahko poženemo motor.

Vsako peto je bilo treba spustiti štirikrat skozi stroj, da je bil ves papir potiskan. Komaj je bilo narejenih 50 končnih odtisov, jih je tovariš Viktor pobral iz stroja in prerezal. Tovariši in tovarjarsice so planili od svojega dela in v hipu so bile vse številke preganjene. Ekspedit jih je že lahko začel urejati po naslovih. Pole so jemali iz stroja, kakor hitro se jih je nabralo okrog 50. Tisti večer smo stiskali in odposlali več kot 1.600 izvodov posebne izdaje 'Slovenskega poročevalca.'

Posebnost obeh centralnih tiskarn je tisk lirskega bona, našega novega denarja. Tisk je izvršen tako dobro, kot da je ta denar napravljen v moderni tiskarni. Obe centralni tiskarni imata svoji knjigovoznici, ki sta opremljeni z vsemi potrebnimi stroji.

Centralni partizanski tiskarni delata na osvobojenem ozemlju. Kljub temu morata biti skriti, ker okupator in domači izdajalec bi tvegala vse, da bi ju uničila.

"Triglav" in "Partizanska tiskarna" tiskata vse centralno časopisje, brošure politične in vojaške vsebine, odloke, letake, plakate in razglose. Pomaga jima še več ciklostilskih tiskarn, ki izdelujejo razne brošure in formularje. S temi ciklostilskimi tiskarnami se veže tradicija partizanskega tiska, ki je izvršen v veliki večini na ciklostilu. V tej tehniki izhaja velik del pokrajinskega tiska, vse okrožni tisk in večina vojaškega.

Podoben razvoj kot v tako imenovani Ljubljanski pokrajini je doživela narodno osvobodilni tisk tudi v vseh ostalih slovenskih pokrajinah: v slovenski Primorski in Istri, na Gorenjskem, Štajerskem in Koroškem. Te pokrajine so se ga oprijele še z

večjo ljubeznijo. Saj je bila slovenska tiskana beseda na Primorskem in v Istri pod italijanskim fašizmom, in na Koroškem, ki je živela v Avstriji, skoraj do kraja zatrta. Štajerska in Gorenjska sta dobili z novim tiskom potrdilo svoji veri, da nacistične grmade slovenske tiskane besede ne morejo uničiti.

Prva ciklostilska tiskarna na Primorskem je bila postavljena v februarju leta 1942 v Gorici. Takoj je dobila značaj pokrajinske tiskarne za Primorsko. Že po nekaj mesecih sta ji pri delu priskočili na pomoč še dve ciklostilski tiskarni, ki sta bili postavljeni v goriški okolici. V okolici Postojne je že v tem letu delala četrta, v baškem okraju pa peta ciklostilska tiskarna.

(Dalje prihodnjšč.)

Razni mali oglasi

ALTERATION WOMEN

With better coat, suit, dress shop. Experience - Permanent Good salary

THAT LEVITT SHOP

546 Diversey Pkwy.

PRESSERS

Also spotters for cleaning and dyeing workroom. Experienced and experienced. Permanent positions. Employment office 3rd floor.

MARSHALL FIELD & CO.

State-Washington

GIRLS

for wiring and assembling lamps

UNITED LAMP CO.

1334 S. Rockwell St.

Girl Wanted

TO WORK IN MAILING ROOM AND DELIVER SMALL PACKAGES

Apply

ROOM 1010

25 E. Washington St.

Dishwasher - Porter

EVENINGS

GOOD PAY

Apply at 5 P. M.

Picaninny Barbecue

3801 W. Madison St.

SLOVENE GIRLS

WORK IN YOUR OWN NEIGHBORHOOD

Prominent positions now open for

TYPIST - CLERK

Good starting salary. Excellent working conditions

Good transportation

APPLY AT ONCE

NATIONAL CYLINDER GAS CO.

4700 West 19th Street

Razni mali oglasi

ZEMLJA NA PRODAJ V FONTANI

Na prodaj imam zemljo med pomarančnimi in vinogradskimi nasadi. Cena je \$600.00 akker. Zemlja je oddaljena le miljo od sredine mesta, dve milje do Kaiser Steel Plant tovarne in le tri bloke od Slovenske dvorane. V tej okolici je naseljenih nad 100 jugoslovanskih družin. Za vsa nadaljnja pojasnila pišite na naslov: PAUL KENDA, 336 W. Arrow Blvd., Fontana, Calif. (Adv.)

JANITRESSES for OFFICE BUILDING

8 P.M. to 1 P.M. - Good Pay Apply 64 W. Randolph Mr. Schultz

LIGHT FACTORY WORK

Girls for bench and machine work 48 hour week - Paid vacations CURY MFG. CO. 538 So. Dearborn

Cicero Sausage Co.

needs immediately 20 Girls and Women SAUSAGE LINKERS and PACKERS

Experienced or inexperienced—82c per hour, 48-hour week, time and 1/2 over 40 hours.—Steady work. Rest periods. Good working conditions. Apply 4912 W. 25th Place

BINDERY GIRLS

With or without experience, for inserting and light table work. ALSO EXPERIENCED GIRLS on glueing machines; pleasant working conditions.—Good starting salary.—Permanent. Free hospitalization insurance. Time and one-half over 40 hours.

SHELBY CRAFT CO.

2734 W. SUPERIOR ST.

Razni mali oglasi

RADIO REPAIR MAN NEEDS A GOOD CAR

for maintenance work. Price no object Call VINCENNES 3901

VENETIAN BLIND WOMEN

Experienced—Roller Coating W. TOP SALARY OFFERED Ideal working conditions ECONOMY SHADE CO. 1100 S. Central Park

EGG BREAKERS

GIRLS AND WOMEN LIGHT WORK No experience necessary 65c per hour Apply

JOE LOWE CORP.

Egg Breaking Plant 2542 Elston ave.

ALI GLEDATE ZA DOBRO PLAČO IN STABILNOST

Telefon kompanija ima nekakih prilik

HIŠNICE

(JANITRESSES) Takoj od sobotke plača 70c na uro po treh mesecih 75c na uro in šestih mesecih po 80c na uro. ŽENSKE ZA ČIŠČENJE V VSE DELIH MESTA

Delovne ure od 5:30 pop. do ura ponoči.

POMAGALKE V JEDILNICI, KUCHARICE V KAFETERIJAH POTREBUJEMO

NOVA VISOKA PLAČA Oglasite se pri

ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY

v uposlovalnem uradu na 309 W. WASHINGTON

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklopa 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta za prihodnje leto, dva, tri, štiri ali pet letov in eno družino in eni naročnik. List Prosveta stane za vsa enaka, za člane ali nečlane \$6.00 na leto, za študente \$3.00. Kar pa člani še plačajo pri vpisu \$1.20 na leto, da je list predrag za študente. Torej sedaj ni varstva, reči da je list predrag za študente. List Prosveta je vaše lastnine in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen na dnevnik Prosveta, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. državo in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolice je \$7.50
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 5.10
2 tednika in..... 3.90	2 tednika in..... 5.10
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 5.10
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 5.10
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 5.10

Za Evropo je \$9.00

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1. Ime..... Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sleditih članov moje družine:

2..... Čl. društva št.....

3..... Čl. društva št.....

4..... Čl. društva št.....

5..... Čl. društva št.....

Mesto..... Družna

Nov naročnik Star naročnik

TISKARNA S.N.P.J.

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, čamike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih.....

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerna, ustrezno delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov: SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois TEL. ROCKWELL 4994

V BORBI ZA SVOBODO

(Nadaljevanje.)

"Partizanska tiskarna" tiska štirikrat na mesec "Ljudsko pravico" in šestkrat na mesec "Našo vojsko" v velikem časopisnem formatu v nakladu 10,000 izvodov. Njeno delo je tisk "Dvanajst linorezov" Nikolaja Pirnata in Franceta Miheličiča o borbah slovenskih partizanov pod naslovom "Naša borba". Poleg tega izvršuje tudi vsa druga dela (brošure, letake, plakate itd.).

Taka nujnost se je pojavila letos 20. oktobra, ko je bil osvobojen Beograd. Veliki dogodek je hotel "Slovenski poročevalec" naznaniti ljudem s posebno izdajo. Krušnik Slavko—Mihec, strojnič iz "Partizanske tiskarne," nam tisk te posebne izdaje takole opisuje:

"Ponoči smo zvedeli, da bomo dobili v delo posebno izdajo 'Slovenskega poročevalca.' Stavci niso imeli dovolj črk, da bi postavili novi rokopolis, kajti v tisku je že bila 'Ljudska pravica' in letaki Rdečega križa. Zavedali smo se, da moramo tek stroja pospešiti do skrajnosti. Tovariš Sitar Ciril—Ciril je počel obe vlagalki, kakšen zastoj nastane, če samo enkrat pola ni vložena. Razumeli sta ga in šlo je kot namazano, dokler se ni pretrgala vrstica, ki je prepeljevala pole s stroja; valji so zmečkali tri pole. Brž smo jih po-

tegnili ven, napeljali novo vrstico in v zopet nadaljevali z delom. Še nekaj kratkotrajnih zastojev in že je bila ura sedem, ko znamenamo delavce. Stroj se ni niti za hip ustavil. Novi vlagalki sta skočili na svoja mesta in začeli vlagati.

"Ali ne more iti hitreje?" je vprašala Kolman Boža, "midve bi lahko najmanj za polovico hitreje vlagali." Skočil sem v pogoreni oddelki. Tovariš Mirko Palestini mi je pojasnil, da strojev ni mogoče hitreje pognati. Stroj je delal na uro 1,020 izvodov. Od sedmih zjutraj do dvanajstih in dvajset minut smo stiskali približno 4,600 izvodov 'Ljudske pravice.' Vmes smo morali vstaviti nož, da je pole rezal že v stroju, in popravljati vse napake, ki nastajajo pri tiskanju. Pri nas ne dobivamo papirja z vlakem in v zabojih. Prinesejo ga z orožjem na ramenih, po dežju in po blatu, zvitega in zmečkanega. Vlaganje takega papirja nam dela velike težave.

Takoj ko je bila stiskana 'Ljudska pravica,' smo zvezali prvo stran in jo odposlali v stavnico, da so jo začeli razmetavati. Sledile so še ostale tri strani.

Cene Kranjc

Po kosilu smo vložili letake, poziv Rdečega križa za nabiralno akcijo. Do časa, ko je bilo

treba pripraviti stroj za posebno izdajo 'Slovenskega poročevalca,' smo napravili 3,500 letakov. Natančno sem preračunal vmesni material in ga zbral, da ga bomo takrat, ko prideta obe strani iz stavnice, samo vložili in sprli. Na ta način bo trajalo spiranje komaj tri minute. Tovariš Ciril je prevlekel cilindar, tovariš Fiks pa je uredil izlaganje. Stroj je bil v desetih minutah pripravljen. Zdal pa brž v stavnico, da bomo strani odnesli v stroj takoj, ko bodo pripravljene. V stavnici so medtem izvršili ogromno delo. Pokličeni stavci in štirje tovariši, ki so se izučili v teku te vojne pri nas, so v osmih urah razmetali skoraj dve strani 'Ljudske pravice,' to se pravi, razmetili so okrog 30,000 črk po predalčkih, v tem času 40,000 črk znova postavili, pregledali, popravili vse napake in posamezne članke pravilno razmetili.

Obe strani 'Slovenskega poročevalca' sta bili pripravljene. Previdno smo jih zanesli v strojnič, jih srečno spravili v stroj ter odtisnili. Prvi odtis smo še enkrat odnesli v stavnico, da ga še zadnjikrat pregledajo. Napravili smo še dva odtisa, prvega za izdelavo priprave, drugega za ureditev registra. Tovariš Pleško Srečko—Fiks je zaznamoval črke, bi so bile preblede odtisnjene. Ciril jih je pregledal, sam pa sem uravnava strani, da so prišle točno na sredo in na pravilno višino. Vse to je bilo narejeno v rekordnem času 10 minut. Brž pripravimo stroj in medtem, ko smo delali nove